

קידום נוער תוכנית הי"ל"ה השכלת יסוד ולימודי השלמה

אזרחות

אוגדן להערכה חלופית

למסלול 9-10 שנות לימוד

איסוף, ארגון, עריכה:

אילנית כהן, שירן פרי, אילת כ"ץ

2016

אוגדן למורה למקצוע אזרחות - הערכה חלופית

מתן ציון פנימי + מחוונים

למורים המלמדים אזרחות במסלול 9-10 שנות לימוד

לפניכם אוגדן המכיל הסברים, הנחיות, המלצות ואפשרויות שונות להערכה חלופית, לצורך מתן ציון פנימי באזרחות 9-10 המהווה 20 נקודות מהציון.

השינוי בהרכב הציון באזרחות בו המבחן מהווה 80 נקודות והציון הפנימי מהווה 20 נקודות בתוקף החל מתאריך 1.9.16 – החל מחודש תשרי תשע"ז.

מהי הערכה חלופית?

הערכה חלופית היא מושג המתייחס לאופן הערכת המסגרת החינוכית את הפרט הלומד בה והיא מהווה חלופה חלקית להערכה המסורתית והמקובלת, המבחן. הערכה חלופית בודקת מה מידת יכולתם של תלמידים ליישם את הידע, המיומנויות וההבנה שרכשו, הערכה זו מחייבת שינוי בדרך ההוראה והלמידה שכן היא אינה מתרחשת בסופה של הלמידה אלא במהלכה. היא מעריכה התקדמות, יכולת רפלקטיבית וביקורתית, חשיבה מטה-קוגניטיבית ועוד...

משימות ההערכה החלופית הן אותנטיות ורלוונטיות לחיי התלמידים ומוערכים הן על ידי המורה ועל ידי התלמיד ו/או עמיתים, גורם חיצוני ועוד. לכן הערכה חלופית מודדת בנוסף ליכולות האקדמיות והקוגניטיביות של התלמיד גם היבטים רגשיים, חברתיים ובין אישיים בפרופיל של כל תלמיד.

[http://04012012.wiki.co.il/index.php/%D7%A2%D7%9E%D7%95%D7%](http://04012012.wiki.co.il/index.php/%D7%A2%D7%9E%D7%95%D7%99)

[93 %D7%A8%D7%90%D7%A9%D7%99](http://04012012.wiki.co.il/index.php/%D7%A2%D7%9E%D7%95%D7%99)

תוכן עניינים

3	פתיחה
4	הנחיות למורים
6	סיפור- אי זקופי הקומה
7	הצעה ראשונה- ניתוח אירועים
12	הצעה שנייה- שימוש בתלקיט (פורטפוליו)
15	הצעה שלישית – משחקים לימודיים
20	הצעה רביעית – יצירת קומיקס
24	הצעה חמישית – שימוש בסרטונים/שירים
32	הצעה שישית – הכנת כרזה
33	הצעה שביעית – דיון מונחה
37	הצעה שמינית – הרצאות וסיורים
38	מחוננים

הנחיות למורים

- ההערכה החלופית מתקיימת במקביל ללמידה.
- ההמלצה היא, להתחיל בהערכה החלופית לאחר הוראה ולימוד לפחות שליש מחומר הלימוד. כאשר הלומדים למדו הבינו והטמיעו מושגים בסיסית בנושאים הנלמדים באזרחות למסלול 9-10.
- המבחן באזרחות מהווה 80 נקודות, הערכה החלופית מהווה 20 נקודות סה"כ 100 נקודות.
- הציון הפנימי המהווה 20 נקודות יועבר למנהל ההשכלה ויוכנס למערכת לפני היבחנות הלומד בבחינת אזרחות.
- על תוצר ההערכה החלופית להיות מוכן ומוצג לפני ההיבחנות במבחן אזרחות.
- ניתן לבצע את ההערכה החלופית באופן פרטני, ו/או בזוגות. ע"פ שיקול דעת המורה מתוך היכרותו את הלומדים.
- על המורה להחליט עם הלומד/ים אילו מאפשרויות והמלצות ההערכה החלופית המוצעות בחוברת, מתאימה ורלוונטית לו/להם ביותר.
- סוגי ההערכה :
 - ההערכה החלופית יכולה להיות מסוגים שונים.
 - החוברת שלפניכם מציגה אפשרויות מגוונות להערכה.
 - ההערכה מלווה במחווון שבעזרתו המורה יעריך את התהליך שעבר הלומד/ים בציון עד 20 נקודות.
 - מחווונים ודרך הביצוע נמצאים בצמוד לכל אפשרות לפעילות, ובסיום האוגדן.
 - בסיום העבודה יציגו הלומד/הלומדים את התוצר שלהם בפני כלל הלומדים.
 - ניתן ורצוי להציג בפני תלמידי היחידה.
 - ניתן ורצוי להזמין להצגת התוצרים/עבודה את מנהל/ת ההשכלה ו/או מנחה השכלה.

מטרות:

1. הטמעת ובירור מעמיק יותר של מושגים וערכים שנלמדו בתוכנית אזרחות 9-10.
2. לימוד והתמודדות עם נושא/ סוגיה / בעיה מתחום האזרחות.
3. ביטוי אישי יצירתי ורלוונטי של הלומד.
4. אקטיביות לימודית ועשייה ערכית ויצירתית: התלמידים פעילים בתהליך הלימודי.
5. שיתוף פעולה – התנסות בעבודת צוות ולמידה ביחד.

מיומנויות נדרשות:

- בחירת נושא ומיקודו בתחום שנבחר ע"י הלומד.
- איסוף מידע מעיתונות ושימוש באינטרנט.
- לוי תוצר בעבודה, ובתוצר ויזואלי.

תפקידיו של המורה המנחה

1. לזמן לתלמיד את מרב האפשרויות לפעול באופן עצמאי.
2. לסייע לתלמיד בחיפוש מקורות מידע מקצועיים עדכניים ורלוונטיים.
3. לעודד אצל התלמיד יצירתיות, סקרנות, התמדה וביקורת עצמית.
4. להדריך את התלמיד.

מהם האפשרויות להערכה חלופית ?

תוצר יכול להיות המון דברים: כרזה, תוצר מבוסס כתיבה (נייר עמדה, דף עיתון אירוע מסוג – דיבייט/דיון דילמה, תערוכה ביחידה בנושא מסוים הקשור לחומר הלימוד, תוצר יכול להיות משחק. ניתן להכין תוצרים דיגיטליים כמו: כרזה דיגיטלית, משחק טריוויה משחק במצגת צילום קליפ או כל רעיון אחר שיש לכם. ניתן לבחור להכין גם משהו חומרי, מוחשי כמו: פוסטר, קולאז', קיר מתחלף, תערוכה ועוד. ניתן להכין משהו חווייתי כמו: משחק, מסלול סיור, שיר.

כל תוצר יתאים ובתנאי שהוא יראה / ידגים / ימחיש את הנושא העיקרי של העבודה והדברים החשובים שנלמדו.

אי זקופי הקומה - מחבר לא ידוע

היה היה אי קטן ושמו: "אי זקופי הקומה".

באי הזה, מקור הפרנסה היה בתעשייה של קטיף פירות כתומים מעצים גבוהים.

תכנית הלימודים בכל בתי הספר התמקדה כמובן ב- צמיחה לגובה, כי ככל שהילד יגבה יותר, תעשיית הקטיף תהיה פורייה יותר. וכך, בסוף שנת הלימודים, מדדו את גובה התלמידים.

אלו שגבהו על פי הממוצע- קיבלו ציון ממוצע. אלו שגבהו מעל לממוצע- קיבלו ציון לשבח. אלו שלא גבהו מספיק- ננזפו קשות על כך שלא השקיעו מספיק, שלא התאמצו, שלא היו מונעים למטרה.

כשיצאו התלמידים לקטיף- אלו שהגיעו לגובה העצים, עסקו בקטיף הפירות הכתומים. אלו שלא הצליחו להגיע, התחילו להפריע.

גם בגלל הדימוי העצמי שלהם שנפגע קשות וגם בגלל ההפרעות, לא הצליחו לקטוף מספיק פירות.

תושבי האי המודאגים החליטו לשאול בעצתו של האיש החכם. הציע החכם:

1 אפשר לנטוע עצים נמוכים יותר, שאליהם יוכלו להגיע גם הילדים הנמוכים.

2 אפשר לספק סולמות כדי שהנמוכים יגיעו לגובה.

שאלו אנשי העיר: "וכיצד ניתן ציונים?"

"האם ניתן אותו ציון לאלו שקטפו מהעצים הנמוכים כמו מהעצים הגבוהים?"

"האם הילד שקטף בכוחות עצמו יקבל ציון כמו הילד שנעזר בסולם?"

אמר האיש החכם: "אהה! זו שאלה חשובה. עליכם להחליט במה אתם

מעוניינים? בפירות או בציונים?"

<https://www.itu.org.il/?CategoryID=1150&ArticleID=8879>

הערכה חלופית עקרונית וקשיים

להלן רעיונות ואפשרויות להערכה חלופית באזרחות

הצעה ראשונה

כתבות עיתון כבסיס לניתוח אירועים והבעת דעה.

מהי שיטת ניתוח אירועים

שיטת ניתוח אירועים, היא שיטה שבה התלמיד מנתח אירועים מחיי היום-יום בכיתה. בדרך כלל האירועים גורמים לסטודנט התרגשות והתלבטות, ודורשים ממנו להגיב, למצוא ולנתח דרכי פעולה המובילים לפתרון הבעיה. השימוש בשיטה מאפשר מידה של אותנטיות, המסייעת ליישום החומר התיאורטי.

חקר מצבי הוראה באמצעות שיטת ניתוח אירועים מאפשר:

- התייחסות שיטתית לנתונים רבים באמצעות שאלות והתקדמות לפי סדר לוגי לקראת פתרון.
- פתיחות להתנסויות בלתי צפויות
- ערנות ורגישות לקונטקסט הספציפי של הכיתה

ככל שמאגר האירועים דומה יותר למציאות היום-יומית בכיתתו, הסיכוי להעברה גבוה יותר.

"קריאת" האירועים השונים פותחת חלון המאיר את המשמעויות והרבדים העמוקים של ההתרחשויות.

שיטת ניתוח האירועים מסייעת בשליפת" מידע. למידה פעילה של ניתוח האירועים מבטיחה את שליפתו של המידע במצבים חדשים בכיתה.

חשיבה ביקורתית – שיטת ניתוח אירועים מרגילה את התלמיד לחשוב חשיבה ביקורתית. שיטה זו היא למעשה אסטרטגיה של העברה פדגוגית.

בשיטת ניתוח אירועים, התלמיד בונה את הפירוש העצמי שלו ויוזם רשת מערכתית של רעיונות הקשורים זה בזה. בניה עצמית של ידע מגבירה את המודעות לתהליך הלמידה והפכת את הלומד לפעיל בעיצוב הידע.

דרך ההערכה הזו תואמת את השקפה בדבר רמת המודעות החברתית הרצויה של האזרח/ית הבוגר/ת. לפיכך אנו מבקשים לבחון את יכולתו/ה של התלמיד/ה לתפוס אירוע חברתי מסוים, ולהמשיג אותו במונחים אזרחיים.

למעשה, מה שיתבקש התלמיד/ה לעשות, הוא בדיוק מה שמצופה מכל אחד ואחת מאתנו כאשר אנו צופים בחדשות, קוראים בעיתון או משוחחים עם אזרחים אחרים על נושאים הקשורים לתנאי חייהם ולזכויותיהם –

תפיסה, הבנה, שיפוט והבעת עמדה.

שלבי העבודה:

✓ התלמידים יעקבו אחרי נושאים חדשניים הנמצאים על סדר היום הציבורי.

בחירת האירוע

על התלמיד לבחור שתי כתבות שונות (מהעיתון / מהאינטרנט) שהתפרסמו בתקשורת במהלך החודש האחרון, כתבות שיש להם קשר לאחד מהנושאים הבאים:

- המרכיבים ההכרחיים לקיומה של מדינה.
- לאומיות
- זכויות אדם
- תפקידי הממשלה
- תפקידי הכנסת
- סוגי משפט
- עקרון דמוקרטי

ניתן לבחור שתי כתבות שונות העוסקות באותו נושא או שתי כתבות העוסקות כל אחת בנושא אחר. נתון לבחירתו של הלומד.

✓ התלמידים יצרפו את הכתבות לתלקיט או את כתובת האתר (קישור) בו התפרסמה הכתבה

✓ התלמידים ינתחו את הכתבות העוסקות בנושא החדשותי הנבחר באופן הבא:

- **תיאור האירוע** – על התלמידים לתאר בפירוט את השתלשלות האירוע בציון העובדות. מי המשתתפים בו? היכן הוא מתרחש?
- **תיאור הבעיה** – על התלמידים לציין את המושג מתחום האזרחות להציג את המושג (כתיבת הגדרה) ולהסביר כיצד מתקשר האירוע לנושא הנבחר? לדוגמא: האם יש בו זכות אדם שמופרת/ זכות שנפגעה או זכות שבאה לידי ביטוי
- **הבעת עמדה אישית** – על התלמידים לפרט את השקפתם האישית על הכתבה. עמדו על המתח בין הראוי, לדעתכם, למצוי, ותנו דעתכם על בעיות נוספות שעמדתכם האישית יוצרת או שאינה נותנת להן מענה.
- **כיצד לשנות?** – כתבו מה, לדעתכם, אפשר לעשות כדי לשנות את המצב לדוגמא: פרטו מהם הכלים הדמוקרטיים שבהם יכול האדם שזכויותיו נפגעו להשתמש כדי לשנות את מצבו.
- **אופן ההצגה** - המורה יקדיש שיעור להצגת האירועים.

הדגמה לאירוע:

<http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/689/647.html> ✓

תיאור האירוע: ✓

חבר פרלמנט צ'כי הודיע כי הוא מקים מדינה חדשה בשם "ליברלנד", שמשמעות שמה: ארץ החופש. המדינה משתרעת על שטח של כ-5 קילומטרים רבועים בלבד אשר נחשב לנטוש, והוגשו לה כבר אלפי בקשות הצטרפות. לדברי מייסד המדינה, במדינה החדשה לא ייגבו מסים, לא יהיה צבא ולא יוקמו גופים שונים המנהלים ומסדירים את חיי האזרחים, וזאת על מנת לאפשר להם חופש מקסימלי.

ציון מושג מתחום האזרחות: המרכיבים ההכרחיים לקיומה של מדינה:

☒ שלטון = משטר = גוף המנהל את ענייני המדינה ושולט באמצעות מוסדותיו: חקיקה, שיפוט וביצוע.

☒ אוכלוסייה = מורכבת מציבור אזרחים וממיעוט קטן של תושבים שאינם אזרחים.

☒ טריטוריה = שטח עם גבולות מוגדרים הכולל יבשה, מים ואוויר

☒ ריבונות = עצמאות, חוסר כפיפות לגורמים חיצוניים, מנהלת את ענייני הפנים והחוץ שלה לבד.

☒ הכרה בינלאומית = מדינות העולם (האו"ם) מכירות בה כמדינה

התנאי לקיום מדינה שאיננו צפוי להתקיים, לדבריו של המייסד: שלטון.

לדבריו של המייסד למדינה החדשה יש טריטוריה – בעלת שטח של כ-5 קילומטרים רבועים, בעלת אוכלוסייה – הוגשו לה כבר אלפי בקשות הצטרפות, אך במדינה החדשה לא ייגבו מסים, לא יהיה צבא ולא יוקמו גופים שונים המנהלים ומסדירים את חיי האזרחים ולכן לא צפוי להתקיים בה משטר / שלטון שזהו גוף המנהל את ענייני המדינה.

הבעת עמדה אישית: בכתבה נאמר שבאתר של "ליברלנד" ניתן למצוא פירוט של הדרישות מהאזרחים הפוטנציאליים החדשים של המדינה החדשה. "אנו זקוקים לאנשים אשר מכבדים בני אדם אחרים ואת דעותיהם של אחרים ללא קשר לגזע, מוצא אתני, מין או דת. אנשים שאין להם עבר נאצי, קומוניסטי או קיצוני אחר, ואשר מעולם לא הוענשו על מעשה פלילי".

לדעתי זהו הדבר האידיאלי ביותר לחיות במדינה שחיים בה אנשים שמאמינים בזכויות אדם באשר הוא אדם אך האם מדינה זו תקבל הכרה בינלאומית והאם במבחן המציאות הם יוכלו לממש זאת, ולכן לדעתי עליהם לפחות בצורה חלקית ליצור משטר שיגן על האמונות הללו ולחוקק חוקים בנדון.

הצעה נוספת

ניתן להתמקד בנושאים ספציפיים כמו: זכויות ילדים

ראו פירוט והרחבה באתרים שלפניכם

הסדנא - מרחב חינוכי לדמוקרטיה וזכויות אדם האגודה לזכויות האזרח –
מחלקת החינוך "זכויות אדם – לא רק על הנייר"

<http://www.acri.org.il/education/2010/01/04/%D7%9B%D7%99%D7%A6%D7%93-%D7%9C%D7%94%D7%A2%D7%A8%D7%99%D7%9A-%D7%90%D7%AA-%D7%A2%D7%91%D7%95%D7%93%D7%AA-%D7%94%D7%AA%D7%9C%D7%9E%D7%99%D7%93%D7%94/>

פעילויות בנושא זכויות

<http://www.acri.org.il/education/2010/02/02/human-right-program/>

אורט בנימינה הערכה חלופית בנושא זהות

<http://wp.ort.org.il/binyamina/?p=2640>

פעילויות בנושא גזענות

<https://sites.google.com/a/mtet.tzafonet.org.il/maagarpeilutmakiftet/ezrahut10>

<https://sites.google.com/a/mtet.tzafonet.org.il/maagarpeilutmakiftet/ezrahut-9>

הצעה נוספת

ניתן ליצור ולכתוב אירוע מניסיונם וסיפורם של הלומדים, על פי ההנחיות לעיל.

מחווון בסיסי להערכה

פירוט	מימד/קריטריון
<ul style="list-style-type: none"> • תיאור מפורט של האירוע בציון העובדות. • מי המשתתפים בו? היכן הוא מתרחש? 	תיאור האירוע 3%
<ul style="list-style-type: none"> • ציון המושג מתחום האזרחות המצוי באירוע • הצגת המושג (כתיבת הגדרה) • הסבר כיצד מתקשר האירוע לנושא הנבחר? • לדוגמא : האם יש בו זכות אדם שמופרת/ זכות שנפגעה או זכות שבאה לידי ביטוי 	הצגת הבעיה 3%
<ul style="list-style-type: none"> • הסבר מפורט המציג את השקפתם האישית על הכתבה. • הסבר המפרט את הפער בין המצוי והרצוי • בעיות נוספות שעמדתכם האישית יוצרת או שאינה נותנת להן מענה. 	הבעת עמדה אישית 3%
<ul style="list-style-type: none"> • כתבו מה, לדעתכם, אפשר לעשות כדי לשנות את המצב. • הצג פיתרון מעשי אם יש. • הנמקת הפתרון שנבחר : יתרונות וחסרונות. 	הצגת הפתרון 3%
<ul style="list-style-type: none"> • אופן הצגת הבעיה העמדה האישית והפתרון 	התוצר 3%
<ul style="list-style-type: none"> • רצינות הלומד • השתתפות • מידת העבודה העצמית של הלומד • התמדה • אופן הצגת האירוע והעמדה האישית. 	הערכת המורה את תהליך העבודה 5%

תלקיט (פורטפוליו) באזרחות

התלקיט הינו אוסף מכוון של חלק מעבודות הלומדים שנבחרו במהלך הלמידה על מנת להביאם כראיות למהלכי הלמידה ולביצועי ההבנה שלהם בחומר הנלמד. התלקיט משקף את מאמציהם, את התקדמותם ואת הישגיהם של הלומדים במקצוע הנלמד. התלקיט משמש כמכשיר להערכה מתמשכת של תהליך הלמידה ותוצאותיה, ומעיד על תהליך הבניית הידע של הלומדים במהלך למידתם. מאחר שהתלקיט נבנה על ידי כל לומד ולומדת, הוא מהווה בסיס לביטוי עצמי וייחודי.

עקרונות לבניית תלקיט: הלומדים יקבעו וינסחו עם המורים

א. קריטריונים ברורים לבחירת החומר שייכלל בתלקיט;

ב. קריטריונים ברורים לשיפור החומר. הלומדים יהיו אחראים לניהול התלקיט לאורך הלימוד ולבחירת הראיות שיכללו בו.

ג. בתלקיט אפשר לכלול פריטים מסוגים שונים: פריטים כתובים, חזותיים וכד', כגון: תוצרים כמו: מצגת, יצירת דף עיתון וכד'.

כל פריט שייבחר להיכלל בו ילוּן בהסבר:

- מדוע הוא נבחר, את מה הוא אמור לייצג
- מה היו הקשיים בביצועו, כיצד התגברו על הקשיים
- מה הערך המוסף של פריט זה לעולם הידע של הלומדים וכד'.

כיצד תתבצע העבודה על תלמידי אזרחות?

הכיתה מתחלקת ליחידים/זוגות.

להלן ביצוע העבודה על פי השלבים הבאים:

שלב א' - בחירת נושא לעבודה

1. כל תלמיד/זוג יבחר נושא חדשותי שמעניין אותו ויציג את הנושא בפני קבוצתו בעזרת 2-3 מקורות חדשותיים (עיתונות, רדיו, טלוויזיה, אינטרנט)

שלב ב' - מעקב אחרי נושא

1. כל תלמיד/זוג יעקוב באופן אישי אחרי אותו נושא שנבחר באמצעות מקורות תקשורתניים שונים במשך תקופה מוגדרת (שבועיים, שלושה, חודש)
2. כל תלמיד/זוג יאסוף במשך התקופה דיווחים על אותו נושא שנבחר בסך הכול חמישה מקורות חדשותיים מכל סוג (עיתון, אתר אינטרנט, ערוץ חדשות בטלוויזיה, רדיו וכד').
3. כל תלמיד/זוג ינתח את כל חמשת המקורות שאסף באמצעות דף מנחה ויבחן:

א. מה המושג מתחום האזרחות הבא לידי ביטוי באותו מקור

ב. כיצד מושג זה בא לידי ביטוי באותו מקור (הסבר / ביסוס)

שלב ג' - עיבוד, דיון ומסקנות

בחלק זה עליכם לבחון את כלל הממצאים בנוגע לאותו נושא חדשותי ולהגיע להכללות, תובנות, מסקנות. עבדו לפי השלבים הבאים:

1. כל תלמיד/זוג יציג לעמיתיו את הידיעות שאסף.
2. במליאה: דונו בינכם על הממצאים שעלו- מה דומה ומה שונה בין הדיווחים השונים.
- שימו לב לניסוח, שפה, מיקום הכתבה/ המאמר/ הידיעה בסדר האירועים של אותו כלי חדשותי, אורך הכתבה, העמדה של כותב/ מגיש הכתבה וכדומה.
3. במליאה: גבשו לעצמכם מסקנה מכל הממצאים.
4. כל תלמיד/זוג יכין תוצר לפי טעמו המסביר את הטענה והמסקנה אליה הגיעה ונימוקים לכך.
5. כל תלמיד/זוג יבחר כיצד להציג את עמדתו במליאה.

אחת מן המטרות העיקריות של הפורטפוליו היא להביא למודעות התלמיד את דרך התמודדותו, תוך פיתוח חשיבה במהלך הכתיבה, העריכה וההפקה הסופית של הפורטפוליו. תהליך הרפלקציה חייב ללוות את כל תהליך הלמידה כבר מהשלבים הראשונים של הפעילויות. ולכן יבואו התהליכים הרפלקטיביים לידי ביטוי בכל אחד מהנושאים שיילמדו בכיתה. דפי הרפלקציה יאפשרו לתלמיד להתבונן על החשיבה והלמידה ועל העשייה שלו, מתוך כוונה ללמוד מדרכי התמודדותו, להתפתח ולהשתפר.

להלן דוגמאות לשאלות רפלקטיביות:

- מה למדתי ממטלה זו?
- כיצד התמודדתי עם הקשיים?
- איזה מידע קיבלתי בנושא זה?
- מדוע הנושא חשוב בעיניי?
- יש לי הצעה בנושא והיא:
- ממה נהיית וממה לא נהיית במהלך עבודתי על התלקיט?
- מה הייתי משנה אילו היום הייתי מתחיל ללמוד את הנושא?
- באילו פריטים (או חלקים של הנושא או הפעילות) היה לי קשה, ובאילו היה לי
- קל?

<https://www.youtube.com/watch?v=e7Xjw4Bu1lw>

תלקיט עיתונות אזרחי

<http://www.edunow.org.il/edunow-media-story-177562>

איך תהפכו כל שיעור לטוב ביותר בעיר?

<http://citizenship.cet.ac.il/ItemList.aspx?SubjectID=9826cfd2-7466-4d97-bb72-dd061819f933>

אתר תמיד אזרחות לחטיבת ביניים

הצעה שלישית

המשחק הלימודי ככלי להערכה חלופית באזרחות

המטרה: להכין משחק לימודי באזרחות.

הצעה 1- הלומד בוחר נושא מסוים באזרחות, עליו להכין מאגר של כ – 15-20 שאלות ותשובות/ להיעזר בשאלות מתוך החוברת לתלמיד.

הצעה 2- כל רעיון אחר ליצירת משחק באזרחות.

למה משחק?

המשחק מתקיים בתוך מסגרת מוגנת של כללים, המאפשרת לאלה הלוקחים בה חלק, להסתכן, להעז ולאתגר את עצמם, מבלי לחשוש מן התוצאות. ההנאה מן המשחק מזרימה אדרנלין ודופמין למוח. חומרים אלה מייצרים רקע ביולוגי מתגמל שמדרבן ומגביר הנעה וסיפוק בכל גיל. המשחק יוצר הזדמנויות ללמידה רלוונטית ואותנטית, מתוך תחושה של חירות המאפשרת ללומד ליזום, לאלתר, למלא תפקידים שונים, ליצור פתרונות לבעיות ולהביא לידי ביטוי את ייחודיותו וכישוריו. המשחק מאפשר למידה בדרך עקיפה במציאות מדומה, המספקת מרחב לתרגול ולאימון מתוך מכוונות למשחק ומבלי לשים לב לכמות העבודה הנדרשת. המעורבות והשיח על מהלכי המשחק מעמיקים את ההבנה. הממד התחרותי, כאשר הוא במידה הנכונה, מדרבן חשיבה חופשית ויצירתית על אודות המשימה. התלמידים נוטים לחבר את החומר הנלמד עם חוקי המשחק, ולכן אינם חוששים לשאול שאלות הקשורות ללמידה. ממד המזל בחלק מהמשחקים מאפשר שוויון מלאכותי בין המשתתפים, כך שתלמיד מתקשה יכול לגבור על תלמיד מצטיין.

בשנים האחרונות גדל מספרם של מורים המשלבים את המשחק ככלי רב-עוצמה למינוף יעדים חינוכיים ולימודיים. המשחק הוא כלי דידקטי מובהק, המאפשר פיתוח קשת רחבה של מיומנויות לימודיות, משינון וחזרה ועד לחקירה ולעיון ופיתוח של מיומנויות חברתיות, תקשורתיות ותפקודים רגשיים.

להלן הצעות וקישורים שיכולים לסייע לבניית משחק ממוחשב או לא ממוחשב.

מחוללים ליצירת משחק לא ממוחשב

• [מחולל משחק : תפזורת](#)

• [מחולל משחק : תשבץ](#)

יצירת משחק להפעלה באמצעות מחשב

• [KAHOOT](#)

• [FlipQuiz | מחולל משחק טריוויה](#)

• [מחולל משחק : גלה את התמונה](#)

• [מחולל משחק : יו יו טריוויה](#)

• [מחולל משחק : סדר תיניירת](#)

• [מחולל משחק : סולמות ונחשים](#)

• [מחולל משחק : שמור על המליון](#)

• [מחולל משחק Dust Bin :](#)

• [מחולל משחק ZONDLE :](#)

• [תבניות משחק - PPT ארגז הכלים למורה המקוון](#)

יצירת משחק להפעלה באמצעות טלפון חכם

• [Kahoot](#)

• [Socrative](#)

• [SMS-HIT](#)

• [חפש את המטמון עם QR Race](#)

• [Treasure-HIT](#)

• [QR Treasure Hunt](#)

קישורים

מאגר משחקים דידיקטיים - מכללת קיי

<http://www.kaye7.org.il/games.htm>

סוגי משחקים ותכנון משחקים

<http://app.shaanan.ac.il/kria/shiluv-mischak-balemida.htm>

20 טיפים לשילוב משחק בהוראה

<http://www.edunow.org.il/edunow-media-story-180695>

<http://www.civic.cet.ac.il/>

תמיד אזרחות

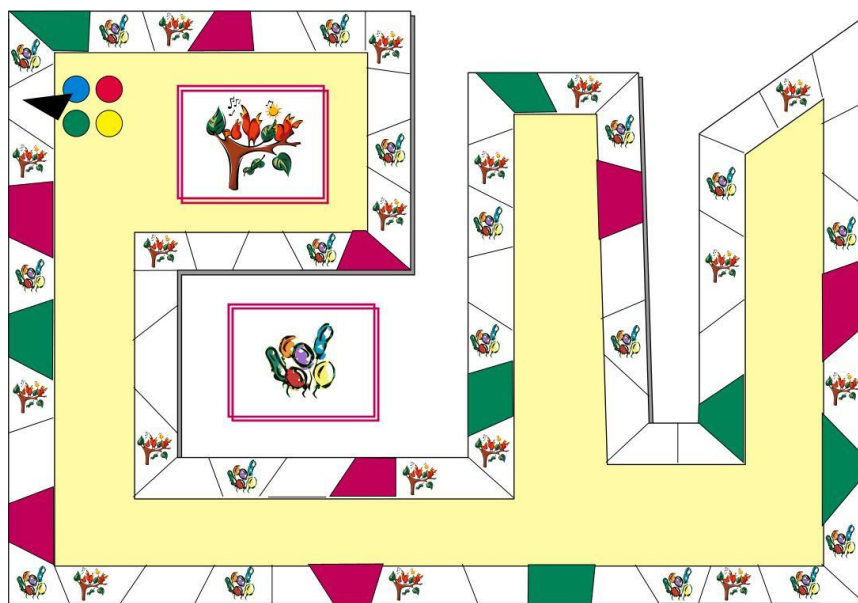

מחווון בסיסי להערכה

ניקוד	קריטריונים	החלק במטלה
	הצגה בהירה וברורה של מטרת המשחק	10%
	ידע והבנה נכונים הבאים לידי ביטוי במשחק.	
	משחק מעניין ואתגרי	
	מידת היצירתיות המבוטאת במשחק.	
	ההוראות ברורות וידידותיות ורומזות על אופי המשחק, משך המשחק וקהל היעד.	
	המשחק מהנה, מעניין ומעורר מוטיבציה	המשחק בעיני המשתתף (הערכת עמיתים)
	ההוראות ברורות והמשחק ידידותי	
	המשחק מזמן למידה	
	שיתוף הפעולה בין חברי הקבוצה מסייע ללמידה	
		10%

שאלות רפלקציה בנושא משחק

1. תאר כיצד המשחק שתכננת מתייחס לנושא האזרחות
2. תאר התלבטויות שונות בהן נתקלת במהלך העבודה - מה היו האפשרויות - באיזו בחרת ומדוע? .
3. האם ביססת את המשחק על משחק קייים? איזה? מה הם העקרונות שאימצת מהמשחק הקיים?
4. האם התוצר מספק אותך? נמק. אם התשובה שלילית, כיצד היית משפר?
5. האם אתה ממליץ על דרך זו כדרך לימודית? נמק והסבר.

הצעה רביעית

שילוב קומיקס (עלילון) / קריקטורה בהוראת האזרחות

צפו בסרטון הבא על מנת להבין את חשיבות השימוש בכלי זה

<http://citizenship.cet.ac.il/ShowItem.aspx?ItemID=a6a6354c-fa74-463d-8ee8-9c71d5a1d96c&lang=HEB>

נלקח מהאתר של מט"ח.

קומיקס מתוך בלוג של מירב בוסקילה

http://meravbuskila.blogspot.co.il/2012/07/blog-post_12.html

הילדים מאוד אוהבים לקרוא וליצור קומיקס ולכן שילובם בתוכניות הלימודים יוצרת עניין, מגוון, ופונה לעולמם של הילדים.

שימוש באתר "Tondoo" היות והוא חינמי, אפשר לכתוב בעברית ואפשר לשמור את התוצרים. שילוב קומיקס בהוראה הופך את השיעור למעניין יותר, שיעור שאני קראת לו הפתעה. כי הילדים מתעניינים /סקרנים לדעת מה יצא לקבוצות אחרות ואוהבים להציג את התוצרים שלהם.

יוצרים קומיקס

<http://ofek.cet.ac.il/ofekcomics.aspx>

אתר טונדו ליצירת קומיקס

טונדו

<http://www.toondoo.com/>

הדס כץ שדה חן, כלי ליצירת עלילון טונדו

<http://www.matar.ac.il/eureka/newspaper32/docs/08.pdf>

ניתן כמובן לייצור קומיקס ללא שימוש במחשב.

יצירת/ציור קריקטורה על בריסטול.

יצירת קומיקס/ קריקטורה

קריקטורה: איור, שמתאר מצב בצורה מוגזמת, תוך הבלטה מופרזת של פרטים מסוימים, בדרך כלל מאפיינים חיצוניים או נקודות תורפה, במטרה לעורר ביקורת.

רצועת קומיקס: רצועה של כ-3-5 ריבועים, העוסקת בנושא מסוים מבין הנושאים באזרחות.

דוגמאות לקריקטורות בנושא זכויות אדם:

[http://www.acri.org.il/education/2010/02/02/human rights not just o/n paper](http://www.acri.org.il/education/2010/02/02/human_rights_not_just_o/n_paper)

יצירה המציגה סיפור באמצעות שילוב של טקסט תמציתי עם איורים או תמונות. סיפור העלילה מחולק לסצנות המוצגות בשקופיות (מסגרות), בדרך כלל על פי רצף ההתרחשות. זוהי דרך משעשעת ואטרקטיבית, עבור ילדים ומבוגרים כאחד, ליצירת דיאלוגים ומשחקי תפקידים ממוחשים באופן שהוא ויזואלי וצבעוני. יצירת קומיקס אינה דורשת כישורי אמנות, ציור או שרטוט מיוחדים, אלא כל משתמש יכול לבחור מתוך מאגר של מצבי רקע, דמויות, אביזרים, בועות דיבור וחשיבה, את המתאים למטרותיו ביצירת הסצנה. יצירת הקומיקס בדרך זו הינה פשוטה וקלה. לימוד הכלי והשליטה בו אורכים כעשר דקות לכל היותר, וההנאה רבה. לצורך יצירת סצנה, צריך יוצר הקומיקס לבחור מתוך מאגר את הדמויות שישתתפו בסצנה, להתאים רקע ואביזרים וליצור את הדיאלוג שהוא בעצם המקשר בין הדמויות וכולל את המסרים אותם מעבירות הדמויות. הדגש במשימת קומיקס הוא על היפוך תפקידים, כלומר, מוקד הידע וההמחשה עובר מהמורה אל התלמיד אשר נדרש לבנות המחשה ויזואלית ומילולית של תופעה, כאשר הקומיקס משמש כלי להצגת ההמחשה בצורה דיגיטלית. אופיו של הכלי ואופן הצגת הסיטואציה בו, מאפשרים לתלמיד ליצור דיאלוג משמעותי באמצעותו יוכל להביע תכנים ורגשות שיתכן שלא היה מביע בדרך אחרת בכיתה. יש לזכור שמדובר בכלי כאשר המטרה היא התכנים הנלמדים אשר עשויים להיות תופעות מוגדרות, מושגים, תיאוריות, הבחנות, הכללות, בכל רמה של חשיבה.

ב. המטרה:

הקומיקס יכול לשרת מגוון מטרות דידקטיות, לפי העדפת המורה וצרכי התלמידים:

1. תרגול נושא שכבר נלמד

2. הפעלת תלמידים

3. הדגמת תופעה

4. ניתוח תופעה

5. המחשה ויישום של תופעה נלמדת

6. משימת סיכום יישומית של נושא נלמד.

את הקומיקס ניתן ליצור באמצעות הכלי [מדברים קומיקס](#) (מבית מטח). בעזרת [מדריך להכרות עם הכלי](#).

א. צרו שני שקפים המתייחסים לנושא (ניתן לפרט את אופי השקפים על פי שיקול דעת המורה).

ב. פרסום תמונת מסך במצגת השיתופית

לאחר יצירת הקומיקס ושמירתו כקובץ תמונה, הנכם מתבקשים להעלותו למצגת שיתופית בה יופיעו תוצרי היצירה של כל תלמידי הכיתה. אל תשכחו לציין את שמכם. שמירת הקומיקס כקובץ תמונה תבצע באמצעות צילום מסך המחשב בו מוצג הקומיקס. ניתן לצלם את מסך המחשב בקלות ובזריזות (שימושי לא רק לצורך משימה זו), באמצעות התוכנה [LIGHTSHOT](#).

<http://yam.mashovim.info/mesimot/mesima1>

משימה מקוונת ליצירת קומיקס

<http://www.civic.cet.ac.il/>

תמיד אזרחות

<https://digitalpedagogy.co/2013/07/16/%D7%99%D7%95%D7%A6%D7%A8%D7%99%D7%9D-%D7%A7%D7%95%D7%9E%D7%99%D7%A7%D7%A1/>

קומיקס כלים קטנים גדולים - אפרת מעטוף

דוגמא לדף הנחיות כללי לתלמידים (יש להתאים על פי הנושא הנבחר)

הנכם מתבקשים ליצור קומיקס בנושא _____ .
עליכם לעבוד בזוגות

יש ליצור לפחות שני שקפים בנושא.

עליכם להגיש דף נלווה ובו התייחסות למדדים הבאים המופיעים במחווון :

1. הסבר מושגי/תיאורטי
2. רפלקציה

מחווון לקומיקס (עלילון)

מאפיינים צורניים		במידה רבה	במידה מועטה
עיצוב חזותי	התאמת רקע לעלילה (עקביות לאורך העלילה)		
	התאמת דמויות לעלילה (עקביות לאורך העלילה)		
	מידת בהירות השקף – הלימה בין גודל השקף ומספר הפריטים (לא עמוס מדי)		
מאפיינים תוכניים			
	תכנים משעשעים או בעלי עוקץ		
	לשון מדוברת ובלתי פורמלית		
קשר לאזרחות – הבנת הקשר בין הקומיקס לנושא האזרחי שהוצג			
מאפיינים דיגיטליים אם יש			

שימוש בסרטון/ שיר – כדרך למידה

ללמוד בסרט - רעות ברוש

**מספר כיוונים למחשבה והצעות לשימוש מושכל בסרטים ולשילובם בהוראה.
שימוש בסרטים בהוראה**

תודה לחננאל רוזנברג וליוני לביא.

השימוש בסרטים כחלק מהוראת תחומי הדעת השונים, הופך להיות נפוץ יותר ויותר. מורים רבים מחפשים את הדרך לשלב אמצעים חזותיים בהוראה שלהם, ולהעשיר את הלמידה. הדבר מתבקש משום שאנו חיים כיום בעידן בו המדיה תופסת נתח רחב מאד מתשומת הלב שלנו ובעיקר של תלמידינו. השימוש באמצעים חזותיים הוא שימוש בשפה שאותה מדברים התלמידים שלנו, ולכן דרך טובה ללמד דרך ערוצים פתוחים מבחינתם.

שילוב מדיה בהוראה יוצר גיוון ועניין ויכול לסייע בהפשטה, בהמחשה, ובהפנמת הנלמד. כאשר רואים את הקונפליקט התיאורטי עליו לומדים בכיתה קורם עור וגידים על המסך הוא מקבל מוחשיות ורלוונטיות שלא היו לו קודם. תלמידים רבים חשים הזדהות עם סיטואציות שונות העולות מתוך העולם הקולנועי וההשלכה מהעולם הפנימי של התלמיד אל הסיטואציה האוניברסאלית המשתקפת בסרט יכולה לתת פשר ומשמעות. לפעמים בזכות סרטון אחד תלמידים יזכרו לאורך זמן את מה שלמדו ממנו או יפנימו בעקבות הצפייה בו את המסר התוכני שאנו רוצים להעביר.

לאור השימוש ההולך וגדל בסרטים בתוך תהליכי הלמידה, ברצוננו להציע כמה נקודות למחשבה ודגשים לשילוב נכון של סרטים בהוראה:

א. על אף כל היתרונות בשימוש בסרטים בהוראה, חשוב לזכור כי לתלמידינו יש די והותר "זמן מסך" מידי יום, ודווקא התפקיד שלנו כמורים יותר ויותר נצרך כמי שיתנו את ההפוגה, את המרחב נטול המסכים.

אנו צריכים לזכור שבכל רגע בו הם צופים במסך בכיתה במקום ללמוד בלמידה פעילה, זהו רגע אחד פחות להסתכל להם בעיניים, רגע אחד פחות ללמד אותם כיצד לתקשר עם היושב לימינם רגע אחד פחות לנהל שיחה ודיון, לשמוע ולהשמיע.

לכן מעל לכל הדבר הראשון שחשוב לזכור בעת שימוש בסרטים בהוראה הוא המינון. לא להגזים, לא להציף. להפוך את הצפייה למשהו שאינו ברור מאליו ומשמש כ"שובר שגרה"

ב. זה נשמע מובן מאליו, אך מסתבר שלא תמיד - **על המורה לצפות בסרט לפני השיעור. אין להראות לתלמידים סרט שלא צפינו בו קודם בעצמנו. לא כל סרט, גם אם שמענו עליו המלצות רבות, מתאים לתלמידינו.**

ג. **סינון ראוי** : לפעמים אנו עושים שימוש בקטעים מתוך סרט שיש בו בעיות של צניעות, אלימות, שפה לא נקייה וכד'. חשוב להבהיר לתלמידים כי בכך שאנו מראים קטעים אלו איננו באים להמליץ על הסרט במלואו ובהזדמנות זו להדגיש את המורכבות של השימוש במדיה ואת הצורך להביט בה במבט ביקורתי ותוך סינון ראוי של התכנים .

ד. בעת בחירת הסרט יש לזכור כי אנו רוצים שהצפייה תשרת את הלמידה, ולא להפך .

בעת שנבחר סרטון כלשהו לצפייה בכיתה נשאל את עצמנו : מהי המטרה שלנו בשיעור? כיצד יכולה הצפייה בסרט לתרום ללמידה, להעמיק אותה? כיצד מתקשרים הנושאים העולים בסרט לנושא בו אנו עוסקים? אלו נקודות מבט חדשות הוא מאיר? איזו דילמה הוא מחדד?

ה. **צפייה צריכה להיות תמיד מתווכת** . כמורים תפקידנו לתווך בין התלמידים לבין מה שצפינו בו- להפוך את הצפייה למשהו שמתחבר למהלך שלם של לימוד ולא מנותק ממנו. התיווך מסייע להפנמה ולהעמקת האפקטיביות של הצפייה . תמיד נקדים כמה מילים לפני הצפייה, ונאפשר דיון וניתוח משותף של הדברים לאחר הצפייה.

לעיתים, כאשר הסרט והסיטואציה מתאימים, ניתן לנצל את הצפייה גם לצורך פיתוח מיומנות של צפייה ביקורתית ולהתבונן בסרט במבט מעמיק (להבחין במסרים סמויים, לשים לב לדקויות, לנתח את המטרות של הבמאי, של הגיבור, את אופן הצילום ועוד)

ו. **הצפייה שונה מהלמידה** . אמנם מדובר על מהלכים משלימים, אך יש לזכור שהקליטה בשתי הרמות איננה זהה. ולכן, כדאי שהכללים יהיו בצפייה כמו בצפייה - לא להפסיק את הקטע באמצע להערות מעצבנות שהורסות את החוויה. אפקט חזק יותר יתקבל אם הצפייה תהיה חווייתית, מלאה ושלמה ככל האפשר. לכן כדאי תוך כדי הצפייה כמה שפחות לתת הכוונות אלא רק לפניה ואחריה, ובמקרה הצורך לחזור ולראות שוב את אחד הקטעים ואז להעיר או לעורר דיון.

ז. **כדאי להתייחס לסרט כאל סוג של טקסט** . נבחן- כיצד הוא מתקשר לטקסט שבלמודו אנו עוסקים בכיתה? מהן הנחות היסוד שלו? מה הוא מנסה לומר לנו? מה ניתן ללמוד ממנו ?

ח. **כדאי מאד להשתמש בדפי צפייה** בכך הופכים את הצפייה לאפקטיבית יותר בכך שגורמים לתלמידים לתשומת לב גדולה יותר למתרחש על המרקע . בדף הצפייה נוכל להסב את תשומת לבם של התלמידים לפרטים- מהו הקונפליקט המרכזי בסרט? מה מניע את הגיבור? מה מוסיפה מוזיקת הרקע בכל סצנה?

אפשר לפתח דיון דרך שתי נקודות מבט : זו של הגיבור (איך הייתם מתנהגים? האם זו התנהגות אמיתית או הוליוודית מזויפת וכו') ונקודת מבט שניה היא דרך הבמאי - מה הוא לדעתם רצה לומר כאן, עם איזו מהדמויות הוא מזדהה, איך אתם הייתם

מסיימים את הסרט במקומו, וכן הלאה.
אפשר להוסיף לדף הצפייה מקור מתוך החומר הנלמד ולשאול על הקשר בין הסרט לבין אותו מקור.
אפשר גם לשאול שאלות פתוחות כמו: התרגשתי מ... מחשבות שהתעוררו בי... הזדהיתי עם...

יש לתת זמן לדיון ולשיתוף. נקודות המבט השונות יכולות לחדד ולהעמיק את חווית הצפייה ואת הלימוד.

ט. פעמים רבות בעת צפייה בסרט האווירה בכיתה הופכת להיות אווירה של "שיעור חופשי"- השולחנות נדחפים בחוסר סדר, הרגליים מונחות על הכיסא הקרוב, צעקות התלהבות ועוד... **חשוב לשדר לתלמידים כי הצפייה בסרט היא חלק אינטגרלי מהלמידה ולא הפוגה ממנה**. יש להראות להם כי אנו מצפים מהם להתרכז, ללמוד בעזרתו ולהפיק תועלת מן הצפייה.

י. חשוב לבדוק לפני השיעור את תקינותם של כל אמצעי ההקרנה.

הצפייה בסרטים כחלק מתהליכי ההוראה והלמידה, הינה כלי ואינה תכלית בפני עצמה. מצד אחד היא יכולה להעשיר ולגוון את הלמידה ולסייע בהפנמת הנלמד ובחיבור עולמות התוכן לנפשם של הלומדים, אך מן הצד השני היא עלולה לבוא על חשבון הדיון הער והתוסס בכיתה, המבט זה בעיניו של זה, ההקשבה, העמל, ולגרום להשטחת הלמידה. "המדיום הוא המסר" והמסר התרבותי שנושאת עימה המדיה התקשורתית- טכנולוגית הוא מסר לא פשוט. עלינו כמורים לשקול את מינון השימוש במדיית הסרטים, ליצוק תוכן ראוי אל הכלי הזה, וללמוד להשתמש בו בשימוש ראוי ומושכל, בדרך ליצירת למידה משמעותית ומצמיחה.

<http://www.levladaat.org/content/1012>

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/A_gafPituachPedagogi/PedagogiaDigital/yisumim/sirtonim_inter.htm

בשנת 1969 ערך Dale מחקר מהי תרומת הסרטים ללמידה. המחקר בדק קבוצת תלמידים, אשר התבקשו ללמוד נושא מסוים ולאחר שבועיים בחנו אותם. קבוצה ראשונה שלמדה רק באמצעות קריאה זכרה כ- 10% מהחומר הנלמד. קבוצה שנייה למדה באמצעות שמיעה זכרה כ- 20% מהחומר הנלמד. קבוצה שלישית למדה בעזרת תמונות זכרה כ- 30% מהחומר הנלמד וקבוצה רביעית למדה באמצעות סרטון זכרה כ- 50% מהחומר הנלמד. מכך ניתן להבין כי צפייה בסרטון לשם למידה- מועילה בהבנת הנושא הנלמד.

בחרוט ההתנסויות של Dale ניתן לראות בחרוט שהוא מתרחב ככל שרמת ההתנסויות גבוהה יותר, כך הלמידה משמעותית יותר והתלמידים זוכרים את הנלמד.

חרוט ההתנסות של דייל

אחת הדרכים להפוך שיעור למעניין, מסקרן ומאתגר, היא שימוש בסרטונים, אשר מהווים גירוי לפתיחה ולמהלכו של שיעור והופך אותו לשיעור אחר.

שילוב במדיה יכול לסייע בהפשטה, המחשה והפנמת הנלמד. לתלמידים רבים הצפייה בסרטונים גורמת להבנה והפנמה של הנושא הנלמד לאורך זמן ובעל משמעות רבה יותר מאשר למידה רגילה מול הלוח.

כמורים תפקידנו לתווך בין התלמידים לצפייה בסרט, כלומר הצפייה צריכה להיות תמיד מתווכת למשהו, שמתחבר למהלך שלם של לימוד ולא מנותק ממנו. התיווך מטרתו לסייע בהפנמה ולהעמקת האפקטיביות של הצפייה. לפני הצפייה נקדים בכמה מילים ונאפשר דיון וניתוח משותף של הדברים לאחר הצפייה. הבאת סרט לכיתה לשם למידה מחייב את המורה להיות חלק מהשיעור, אשר מזמן דיון

ומסקנות. סרט אשר מובא לכיתה ללא דיון ומסקנות חסר כל חשיבות הן עבור השיעור בכיתה והן עבור תלמידי הכיתה. לכן חשוב לבחור סרט אשר יהווה חלק בלתי נפרד מהשיעור.

הצפייה בסרטים כחלק מתהליכי ההוראה והלמידה הינה כלי. כלומר, היא יכולה לגוון את הלמידה ולסייע בהפנמת הנלמד ולכן חשוב לבחור בסרט אשר יהווה חלק מהדיון במהלך השיעור ולא לאפשר צפייה בסרט ללא הקדמה וללא דיון ומסקנות בעקבותיו, אשר יהפכו את הסרט לחסר משמעות לשיעור עצמו.

http://eshedronit2.blogspot.co.il/2013/08/blog-post_25.html

עקרונות לשילוב סרטונים בהוראה

- 1- המינון- לא להגזים, ולא להציף.
- 2- הכנה :- על המורה לצפות בסרט לפני השיעור.
- 3- סינון ראוי.
- 4- הצפייה תשרת את הלמידה.
- 5- תיווך- צפייה צריכה להיות תמיד מתווכת.
- 6- התייחסות- כדאי להתייחס לסרט כאל סוג של טקסט.
- 7- שימוש בדפי צפייה- שאותם ממלאים התלמידים תוך כדי הצפייה ובעיקר אחריה.
- 8- לשדר לתלמידים כי הצפייה בסרט היא חלק אינטגרלי מהלמידה.
- 9- חשוב לבדוק לפני השיעור את תקינותם של כל אמצעי ההקרנה.

http://sohailagan.blogspot.co.il/2013/07/blog-post_10.html

שאלות לדיון ושיח בעקבות ותוך כדי צפייה בסרטון

- איך הסרט גרם לכם להרגיש? עם מה הזדהיתם?
- עצירת הסרט באמצע – איך זה ממשיך?
- אתם במקום גיבור הסרט – כיצד תפעלו?
- אתם הבמאי – מה הייתם משנים?
- שילוב שאלות חשיבה מסדר גבוה:
- נסחו שתי שאלות העולות מתוך הסרטון;

ד"ר קורץ גילה . "המלצות להוראה תקשובית "הד החינוך , אוגוסט 2012 , עמודים 70-73.

http://eti13358.blogspot.co.il/2013/07/blog-post_27.html

פעילויות ללומדים

בחרו שיר, ו/או סרטון

לדוגמא :

שיר ובו ביקורת על השלטון

<http://www.youtube.com/watch?v=f96RsZpQeaY> כגון :

שיר שעוסק בזכויות אדם / בכל נושא אחר באזרחות

<https://www.youtube.com/watch?v=Rz-xsKZYnPW> כגון :

הצעה לפעילות מלווה

1. ציינו את שם הסרטון / שיר בו צפיתם והציגו את תקציר העלילה
2. זהו בסרטון / שיר / סיפור וצינו לפחות 2-3 מושגים מתחום האזרחות
3. כתבו הצגה (הגדרה) למושג
4. הסבירו כיצד המושג קשור לאזרחות.
5. הציגו את הדמויות המופיעות בכל אירוע והביאו ציטוטים מדבריהן המבטאים נושאים מתחום האזרחות

לרשותכם באתר מצגת בנושא גזענות וסובלנות – אזרחות הערכה חלופית המכילה פעילויות מלוות

דף תצפית

- ✓ דף התצפית יכול לכלול שאלות המכוונות למגוון רמות.
- ✓ חשוב להתייחס גם לשימוש בטכניקות קולנועיות בסרט ככלי לעברת המסר/איפיון הדמויות וכו'.
- ✓ חשוב לציין את האופי והמשקל של דף הצפייה כמרכיב בהערכה בניתוח העלילה ניתן להיעזר בחמשת המ"מים.

* מה:

- מהו מבנה הסרט? (התחלה, אמצע, סוף)
- * מה מספר לנו הפתיח? מה ייחודי בו?
- * מהי נקודת המפנה וכיצד היא באה לידי ביטוי?
- * מהי נקודת השיא וכיצד היא באה לידי ביטוי?
- * מה סוג הסיום?
- * מהו המיתוס, הסטריאוטיפ המוצג בסרט - או שהסרט בא לשבור?

* מי:

- * מיהן הדמויות בסרט? מה הן מייצגות?
- * מיהן הדמויות המרכזיות ומי הן המשניות? מדוע?
- * מי מושך בחוטים במערכות היחסים בין הדמויות? מי מנהיג? מי מונהג? ועוד.

* מקום:

- * היכן ממוקמת (או מתרחשת) העלילה?
- * מהי משמעות בחירת המקום?
- * האם יש מקום מוגדר? אם אין, מדוע?

* מתי:

- מתי מתרחשת העלילה?
- באיזו תקופה בהיסטוריה?
- האם יש זמן מוגדר להתרחשות העלילה? אם אין, מדוע?

* מדוע:

- מה גרם להשתלשלות העניינים?
- האם ניתן למנוע זאת? אם כן, כיצד? באיזו נקודה?

מחווון להערכת סרט/ון ככלי למידה

קריטריונים/ סטנדרטים	גבוה	בינוני	נמוך
שם הסרט, הרקע ותקציר העלילה 5 נקודות	הציג באופן מלא ומפורט את הרקע והעלילה.	הציג באופן חלקי הרקע והעלילה.	הציג ללא פירוט הרקע והעלילה.
תיאור אירוע מהסרט, והקשרו לנושא הנלמד באזרחות 5 נקודות	תיאור נכון ומדויק	תיאור חלקי	תיאור לא נכון
הצגת נקודת מבט ומתן הסבר 5 נקודות	הציג נקודת מבט ברורה ומובנת	הציג התייחסות כללית פחות מובנת	הציג אמירה כללית בלבד (כגון נהייתי מאוד מהסרט).
רפלקציה אישית השימוש בסרטון וחשיבותו ללימוד 5 נקודות	הציג התייחסות מנומקת לחיוב/שלילה	הציג השפעה כללית ולא מנומקת.	אין התייחסות לשאלה אלא אמירות כלליות בלבד.

הכנת כרזה (פוסטר)

כרזה ("פוסטר") היא כל דימוי חזותי המיועד להצגה לראווה. לרוב הכרזה מודפסת על נייר גדול והיא תלויה על קיר.

עקרונות ליצירת כרזה טובה ונכונה

א. **מסר** - תחילה יש להגדיר מהו המסר שאותו רוצים להעביר ולאיזה קהל יעד הוא פונה.

על המסר להיות חד וברור כך שהקהל יבין ויפנים אותו כבר בהסתכלות ראשונה.

הסיסמה אמורה להעביר את המסר בצורה קלה וקליטה. חשוב שהמסר יובן וכן חשוב שהוא יישאר בזיכרון של הקהל הנחשף אליו. סיסמאות קליטות אפשר ליצור על ידי: שימוש בחרוזים, שימוש בשורה משיר ידוע, שימוש בטקסט ידוע, שימוש בהומור, שימוש בכפל משמעות (משמעות כפולה).

יש להעביר את המסר לא רק בסיסמאות, אלא גם באמצעים חזותיים שונים.

ב. בולטות

על הכרזה להיות בולטת ומושכת את העין. יש להביא בחשבון את אמצעי הפרסום הרבים שאליהם חשוף הציבור, ולכן למצוא דרך להבליט את הכרזה ולהעניק לה יתרון.

ג. כיצד יוצרים בולטות?

אפשר ליצור בולטות על ידי:

- שימוש בתמונה מעניינת או יוצאת דופן, מזוויות שונות, או אף בחלק מתמונה בלבד.
- שילוב "לא הגיוני" של תמונות היוצר אמירה מעניינת.
- שימוש בצבעים לא שגרתיים.
- שימוש בטיפוגרפיה (כיתוב מעוצב) נכונה (גודל, צבע, מיקום וצורה המתאימים לנושא).

נקודות למחשבה בתכנון כרזה

- מיהו קהל היעד שעבורו יוצרים את הכרזה?
- מהי מטרת הכרזה?
- אילו מסרים ותכנים יבואו לידי ביטוי בכרזה?
- מהם אמצעי הביטוי המתאימים ביותר להעברת המסרים האלה?
- כיצד נגרום להשפעה מרבית על קהל היעד, כדי להבטיח העברת מסרים יעילה?

ניהול דיון

ניהול דיון בכיתה <http://www.levladaat.org/content/358>

המאמר עוסק בחשיבות של יצירת דיונים בכיתה, מציע מבנה לניהול הדיון, דוגמאות לשאלות מנחות, ונותן רעיונות שונים ומגוונים להפעלות בעזרתן ניתן לעורר את הדיון.

ניהול דיון בכיתה - חגית גברעם

במהלך שנות עבודתי במערכת החינוך נחשפתי מעט מידי לדיונים בכיתה. כל מורה מתחיל יודע שהוא "צריך להספיק את החומר" "להוכיח את עצמו" (בעזרת ציונים ומשובים למיניהם)

הרבה פעמים קורה שערכי ההקשבה לזולת, יכולת הכלה והתמודדות עם דעות מנוגדות נשארים כסעיפים מרשימים בתוכניות שונות שאינן מתממשות מחמת חוסר הזמן, חוסר מיומנויות הנחיה או חשש מהתמודדות.

ויכולת ההבעה בעל פה -מה יהיה עליה? והיכולת להביע דעה מקורית? והיכולת להגן על דעותיי בצורה מושכלת? לכל אלה אין מקום מספיק במערכת החינוך. אפילו הזמן המוקצב לכך במערכת השעות ומכונה "שעת חברה" או "שעת מחנך" מנוצל הרבה פעמים למסירת הודעות, בירור בעיות נקודתיות, "סגירת קצוות" והשעה היחידה שהייתה אמורה לשמש למשהו שמעבר לתוכנית הליבה, מתמסמסת ונעלמת.

הטענה שנציג במאמר זה היא שכל מורה, בכל שיעור, יכול וחיבב לשלב מיומנויות של הבעה בעל פה. אין הכוונה לערוך דיון מעמיק בכל שיעור אלא לעורר מודעות לקלות בה ניתן לעודד הבעה בעל פה.

אז למה כל כך חשוב לערוך דיונים בכיתה?

בחינוך לחיי חברה נוטלים השיח והדיון מקום מרכזי. דיון מונחה משמש פלטפורמה למגוון דעות וביטוי לתחושות הרהורים ולבטים לצידם הוא מהווה גשר בין שלל הרעיונות והאינטרסים בקבוצה.

השיח נותן מקום מרכזי לדבר ולהידבר. להיחשף לפתיחות מחשבתית בדרכי נועם וברגישות לדעותיו של האחר. השיח משמש כלי ליצירת תקשורת אפקטיבית בין-אישית, קבוצתית ובין-קבוצתית. חברה דמוקרטית מתבססת על פלורליזם מחשבתי והדיון בכיתה הוא בדיוק המקום שנועד כדי להכשיר את המשתתפים לעניין זה.

דיון כיתתי מתנהל בצורה ישירה וחופשית. לכל אחד ישנה אפשרות להתבטא באותו הזמן ובאותה המידה. אין שחקנים על המגרש ושחקנים על הספסל. בצורה זו מפתח הדיון הכיתתי אקלים חיובי

כפי שכבר ציינו, יכולת ההבעה של התלמיד נמדדת לרוב באופן שבו הוא כותב תשובות במבחן. אולם ידוע לכל שהשימוש ברשת האינטרנט שימוש באייקונים, בקיצורי דרך לשוניים ועוד גרמה לרדידות לשונית ושפתית עצובה ומצערת.

במבחן התלמיד עונה על שאלות שנשאל ולא תמיד עומדת לו הזכות להביע דעה אישית. זהו המקום של דיון וורבלי בכיתה. בודאי שאין לו הזדמנות להביע ולהיחשף לדעות מנוגדות. הדיון הכיתתי הוא המקום בו המשתתף יכול להביע את דעתו ולבסס אותה. זהו המקום שמאפשר יכולת הידברות בכך שהוא מחייב את המשתתפים לשקול מה הם רוצים להגיד, באיזה אופן, מתי ולמי. בדיון הסוקרטי ישנה חשיבה מיילדת כלומר בעקבות ההיחשפות לדעות שונות כל משתתף עשוי למצוא את עצמו יוצר מחשבה חדשה או מחודשת. הדיון הכיתתי מהווה שעת כושר לטפח מיומנויות הקשבה והתמודדות עם דעות מנוגדות. דיון מובנה מאפשר לכל אחד מן המשתתפים להביע את דעתו בצורה שוויונית, לעודד שימוש נכון בשפה ובהיגוי. לעודד אווירה מקבלת בכיתתו, להעשיר את הכיתה במגוון דעות ובאופן כללי להעלות את רף השיח בכיתה.

טיפ למנחה:

כדי לעודד משתתפים להביע את עמדתם פנה אל משתתף ושאל אותו: "מה אתה חושב על הדברים שאמר חברך?" או לפנות לקהל ולשאל "יש למישהו משהו נוסף להגיד בנושא?" "מי חושב כמו..? מי מתנגד ל"..."

סוגי דיונים

- 1. רגשיים:** אלו הם דיונים העוסקים בנושאים חברתיים ואישיים שונים. מדובר בדיונים הקורים באופן פחות מתוכנן, כשהתלמידים מעלים טענות וקשיים, כשקורה אירוע חיצוני הדורש התייחסות (אסון כלשהו, או להבדיל שמחה)
- 2. ערכיים:** אלו הם דיונים המאפשרים למשתתפים לראות נושאים מנקודות מבט שונות, לברר את ההיבטים המוסריים – ערכיים של האירועים ולפתח אצל המשתתפים גישה ביקורתית ויכולת להגיע להכרעה ערכית מנומקת.
- 3. משימתיים:** אלו דיונים שמטרתם לקבל החלטות ודרכי פעולה משותפות לקבוצה לקראת משימה המוצבת בפניה. תכנון אירוע, תוכנית עבודה וכדומה.

טיפ למנחה:

לעולם אל תאפשר וונטילציה בדיון. זו עלולה לעקר את הדיון מתכנונו על ידי בזבוז זמן יקר על הכפשות שאינן מקדמות את המטרה או על ידי הגררות הקבוצה לדעות

מובילים חברתיים.

מבנה לניהול דיון

- א. תיאום ציפיות והסכמה על כללי הדיון
- ב. הצגה אפקטיבית של נושא הדיון ומטרותיו.
- ג. הצפת דעות המשתתפים בסבב קשיח או גמיש או באמצעות שמש אסוציאציות.
- ד. דיון בקבוצות קטנות על פי הנחיות כתובות.
- ה. מליאה מונחית באמצעות שאלות (בהמשך יובאו דוגמאות)
- ו. סיכום של "מה היה לנו?" סבב קשיח או גמיש.

טיפ למנחה:

אל תיבהל מהתנגדות, זו עשויה לעורר עניין בדיון. שקף את עמדתו של המתנגד השב בנימוס ובקצרה ועבור הלאה. זכור: לא כולם חייבים להסכים איתך או עם המסקנות שאליהן הגיעה הקבוצה.

דוגמאות לשאלות במליאה

האם יש שאלה שאינה ברורה?

האם יש מישהו שיש לו תהייה או הסתייגות לגבי שאלה כלשהי?

האם כל השאלות קשורות לעניין שאליו התייחסנו? איזו שאלה לא? מדוע? האם

יש מי שחושב אחרת?

האם יש כאן שאלות שהן בעצם תשובות לשאלות אחרות?

למה הכוונה בשאלה?...

מהי משמעותה של השאלה?...

האם יש כאן שאלות שהן אמירות בתחפושת?

לאיזה היבט או היבטים של הנושא מתייחסות השאלות?

האם יש היבטים נוספים שלא התייחסנו אליהם?

האם הם משמעותיים? מדוע?

טיפ למנחה:

חשוב לשקף מידי פעם דעות שנשמעו בדיון להקדים ולומר: "אם אני מבין אותך

נכון אתה טוען ש"..."

או לשאול "האם לכך התכוונת?"

משחקים לניהול דיון

- א. הייד פארק** ליצירת עדיפויות. קובעים נושא שיש בו בעד ונגד. המשתתפים מוזמנים להביע את דעתם ו/או לעמוד ליד מי שהם מסכימים את דעתו.
- ב. משחק הפתקים**: כל אחד כותב על פתק מה הכי מפריע לו/ מה הוא רוצה לעשות אחרת/ איך הוא היה פותר את הבעיה וכ"ו... על המשתתפים לנחש תוך שלושה ניחושים מי כתב את הפתק על מנת לקבל ניקוד. במידה ולא הצליחו לנחש, כותב הפתק זוכה בניקוד.
- ג. רעשנים**: משחק לניהול ישיבה - מי שחוזר על דברי אחרים מרעישים לו או מוחאים כפיים או שרים שיר בחרוזים....
חפץ עובר לניהול סדר הדוברים : כמו במעגל אינדיאני.
- ד. יצירת דיון** - על כל אחד לומר את דבריו מתוך משימה. לדוגמה- להתחיל באות.... לשלב את המילה.... לדבר רק בלשון חיובית (לומר רק מה כן), לא להשתמש במילים.... להשתמש בשמות שלושה נוכחים... לשלב הודיה למישהו או על משהו.... להשתמש בשלושה משפטים בלבד....
- ה. החלף** - משחק להרעת וויכוחים וליצירת הזדהות עם דיעה שונה : על כל אחד להציג את הצד השני של הוויכוח כשאומרים "החלף".
- ו. סקר דעת קהל**: הקהל מביע את דעתו בישיבה / עמידה/ עמידה על כיסא. לדוגמה : מי שבעד עומד על הכיסא, מי שנגד יושב על הכיסא ומי שנמנע עומד על הרצפה.
- ז. משחק הנעליים** ליצירת סדר דוברים בישיבה או בדיון : כל משתתף מוריד את נעל ימין. הראשון נבחר על ידי המנחה וכשהוא סיים את דברו עליו לבחור נעל מהערימה ובעל הנעל הוא הדובר הבא.
- ח. בניית דגם מקלפים** של השכונה האידיאלית על פי תפישת התושבים. אפשר להתחיל מתהליך בו כל אחד רושם לעצמו מה הוא החזון האישי שלו, היכן הוא היה רוצה להיות בעוד חמש שנים מבחינת הרגשה/ ייעוד/ תפקיד וכ"ו... ואז עליהם להביא את זה לידי ביטוי בדגם הקבוצתי.
- ט. כרטיסי ערכים**: עבודה בקבוצות על בניית הערכים שיובילו אותנו בתהליך קבלת ההחלטות, מה היינו רוצים שהשכונה תשדר ? שמערכת החינוך האזורית תתמקד בו ועוד...

הצעה שמינית- אפשרויות להתנסות חוייתית

רצוי להיעזר במרכז מיומנויות היל"ה (גם לקבלת רעיונות נוספים)

1. ביקור במרכז רבין – סיור מודרך + סדנת העמקה. אלה מאפשרים התודעות למורכבות של החברה הישראלית ולמציאות בה אנו חיים כאזרחים במדינה.
 2. בית משפט מחוזי בערים ברחבי הארץ – סיור בבית המשפט, צפייה במשפט חי, סדנה בנושא: זכויות ומוסר ומשפט מבויס המתבצע ע"י הנערים.
 3. הסתדרות הנוער העובד והלומד – הרצאה בנושא זכויות בני נוער בעבודה + סדנה מקיפה (ערכית). – תכנית זו ניתנת להזמנה מתוך הספקים במיומנות חברתית בתכנית היל"ה.
 4. מניעת אלימות בספורט – פעילות בשיתוף המועצה למניעת אלימות בספורט המציעה סדנה מרתקת בליווי סרטונים של השופט כדורגל הבכיר, לירן ליאני. ההרצאה אינה עוסקת בכדורגל עצמו, אלא בערכים של משחק הוגן ומניעת אלימות בספורט. בנוסף נבדקת אפשרות לביקור ללא עלות באצטדיון סמי עופר בחיפה.
 5. הקרן לידידות – הרצאה בנושא "האם ישראל היא מדינת רווחה?" (הרצאה התנדבותית)
 6. שבוע הלאומי לגלישה בטוחה באינטרנט – הרצאה מפי גלעד האן, בנושא: גלישה בטוחה באינטרנט, מיניות ברשת ועוד.
 7. חיים משותפים/ להכיר את האחר – תכנית המשלבת היכרות עם יחידות לקידום נוער מהמגזר הערבי, המגזר הדרוזי, המגזר הבדואי. המטרה היא: אירוח ביחידות השונות, היכרות עם תרבויות שונות המהוות את הפסיפס של החברה הישראלית, סובלנות והידברות.
 8. הצעה להקדיש זמן ב - 10/12/16 – יום זכויות האדם - חשיבות העיסוק בזכויות האדם בחברה הטרוגנית ושסועה כחברה הישראלית ברורה ומשמעותית במיוחד לאור התגברות תופעות האלימות בחברה הישראלית בכלל ובקרב ילדים ובני נוער בפרט.
- הצעה לתוצרי היום: תערוכת צילום/ ציור באזרחות – בנושא הזכות לכבוד, פלורליזם, חינוך לסובלנות.

אם בחרתם באחת מהפעילויות יש לתעד אותה ברפלקציה כתובה

מחוננים

להערכה חלופית

בדרכך אל פסגת ההר

אל תביט קדימה לראות כמה נשאר

הסתכל לאחור

וראה איזו דרך כבר הספקת לעבור!

למורים:

התלמיד יוערך על התהליך שעבר, ועל התוצר שהכין.

חלקה של ההערכה החלופית לצורך מתן ציון פנימי הוא 20%

בדוגמאות שלפניכם מחוונים לדוגמא. עליכם להתאים את הקריטריונים והניקוד לפעילויות המגוונות שעשו והכינו הלומדים.

המחווה

אחד הכלים החשובים ביותר למהימנות ההערכה של ביצוע מטלות, הוא סולם ההערכה - המחווה. לצורך הערכה מהימנה יש לבנות מחוונים אחידים, מדויקים ומפורטים שיצביעו במדויק ככל האפשר על הרמה הנדרשת מלומד ברמות השונות.

נקודת המוצא של המחווה היא יעדי המטלה: המחווה בודק אם אכן הושגו היעדים הללו, כלומר היעדים מהווים את הבסיס להגדרת הקריטריונים להערכה. כל קריטריון כזה מפורט לשלוש רמות ביצוע לפחות (גבוהה, בינונית, נמוכה), ועבור כל אחת מוגדרים מאפייני ביצוע מצופים. אלה הם קריטריונים וסטנדרטים לביצוע, ועליהם להיות ברורים ומוגדרים.

המחווה משמש אפוא גם כלי לעיצוב תפקודו של הלומד. הלומד חייב לקבל לידו מראש את המחווה כדי שיהיה מודע לכל הנדרש ממנו בביצוע המטלה, וכך המחווה משמש כלי לשיפור התפקוד: בעזרתו הלומד יכול להעריך בכוחות עצמו את רמת הביצוע שלו ולראות מה עליו לעשות כדי לשפר את ביצועיו.

אחד העקרונות החשובים הוא שניתן ורצוי לגבש קריטריונים עם התלמידים.

מעורבותם בקביעת הקריטריונים מקדמת לומד בעל מכוונות עצמית, מפתחת את אחריותו על הלמידה, מקדמת ועוזרת להערכה מעצבת ומצמצמת ויכוחים בין תלמידים למורים.

בהערכה חלופית אנו מבקשים מתלמידים לבטא את הידע שלהם בצורה אחרת כגון: ליצור מצגת, להציג טיעון, ליצור כרזה, וכו... כיד הדמיון הטובה.

בהערכה חלופית קשה יותר לתת הוראות מדויקות (לא מספיק לכתוב את החומר על הלוח...) וקשה יותר לתת ציונים מדויקים והוגנים- לכן צריך מחווה....

הכנת המחווה והצגתו מראש לתלמידים מבהירה לכולם את הדרישות.

המחווה מאפשר שקיפות והדדיות- טוב לדון עם התלמידים בדרישות של המחווה ואף לחשוב יחד איתם על קריטריונים נוספים לפיהם ניתן להעריך את העבודה.

מחווון

מחווון הוא כלי למתן ההערכה המארגן את הקריטריונים (המדדים) ואת הסטנדרטים (רמות הביצוע) לבדיקת המשימה.

טבלה 29: דוגמה למחווון הערכה רב-ממדי (טבלת ממדים וקריטריונים) של ביצוע משימה לימודית. הממדים המופיעים בטבלה הם דוגמה בלבד, ובהמשך מוצעים ממדים נוספים.

ממד הערכה (בהתאם לשלבי המשימה)	קריטריונים להערכה הנובעים מדרישות המשימה (אפיון הממד) ניתן לפרט קריטריונים נוספים לתת ניקוד נפרד לכל אחד	ניקוד (%) מוצע
תהליך העבודה במשימה	<ul style="list-style-type: none"> - שיקול דעת בבחירת דרכי פעולה מתאימות לשלבי המשימה. - הגשת תכנית עבודה רלוונטית למטרת המשימה. - שימוש נכון בדרכי הפעולה שנבחרו. - שכתוב ושיפור בעקבות הערכת המורה (אם העבודה נעשתה בשלבים). - איכות עבודת הצוות (אם הייתה) מבחינת מעורבות, שיתוף פעולה, התחשבות, תרומה לתהליך העבודה ועוד. - עמידה בלוח הזמנים. 	30%
איכות התוצר מבחינת התוכן (נאמנות הרעיונות והמסר למטרות המשימה)	<ul style="list-style-type: none"> - רלוונטיות למטרת המשימה הלימודית ולדרישותיה. (מעיד על הבנה טובה של המושגים והעקרונות הנלמדים). - הצגת תוכן המשימה באופן ברור, ענייני, רציף, מדויק והגיוני. - שימוש ענייני במידע ובנתונים הנוחצים למשימה (המידע מיוצג בתוצר המשימה). - הפגנת ידע ושיקול דעת. - יכולת התעמקות בתוכן. - הפגנת מקורות ויצירתיות. 	30%

ממד הערכה (בהתאם לשלבי המשימה)	קריטריונים להערכה הנובעים מדרישות המשימה (אפיון הממד) ניתן לפרט קריטריונים נוספים לתת ניקוד נפרד לכל אחד	ניקוד (%) מוצע
איכות התוצר הסופי (ניסוח, עריכה, אסתטיקה)	<ul style="list-style-type: none"> - אסתטיות (צורה חיצונית) של התוצר. - אופן הכתיבה והניסוח (אם התוצר כתוב). - אופן העריכה והארגון. 	20%
הצגת התוצר בפני קהל (הרצאה, פלקט, תערוכה ועוד)	<ul style="list-style-type: none"> - התאמת אופן ההצגה לנושא. - התאמת אופן ההצגה לקהל. - אופן השימוש במגוון אמצעי המחשה. - אופן העברת המסר בהיר, ברור, מעניין ומגוון. 	10%
התרשמות כללית (בהתאם לאופי המשימה)	<p>התרשמות מגורמים כמו למידה משמעותית ותובנות שהפיק התלמיד מביצוע המשימה (מוטיבציה, יוזמה, השקעה, התייחסות רצינית למשימה ולהערות המורה [או עמיתים] והתקדמות התלמיד).</p>	10%

מיומנות	הסבר
יכולת הצגת מידע	יכולת ביטוי, חישת קהל שומעים ויכולת ארגון מידע באופן ברור ומשכנע באמצעים שונים
אוריינות	שילוב יכולת הקריאה והכתיבה עם היכולת להפעיל את המידע הנרכש כמדד להטמעת פריטי המידע הנלמד לידע חדש
שימוש במידענות	איתור מידע והערכת איכותו, בדיקת הרלוונטיות של המידע לנושא, אחזורו ומיזוגו
עבודה שיתופית	יכולת לשתף פעולה, להקשיב, להתבטא ולבצע תפקידים בקבוצה תוך התמקדות במטלה משותפת
רמת חשיבה	יכולת לשאול שאלות תורמות, לבצע תהליך בדיקה מסודר ולהסיק מסקנות בתהליך לוגי נכון
התאמת הכלים למטלה	יכולת לבחור באופן מושכל מערך כלים של סביבה מקוונת
יצירתיות נדרשת	מקוריות ויצירת יוזמות הנדרשות בעשיית התוצר תוך ניצול כישורים אישיים מגוונים

קריטריונים להערכה:

- הצגה נאמנה ויסודית של הרקע העובדתי לאירוע.
- זיהוי נכון של זכויות האדם הקשורות לאירוע.
- עמדה רהוטה, מבוססת על העובדות ומנוסחת בשפת זכויות האדם.
- מקוריות ויצירתיות בהצעות לשינוי.

הנחיות לביצוע וקריטריונים להערכת פעילות לומדים

- בחירת מושג/ערך אחד שהפנים במהלך הלמידה.
- מתן הסבר, מדוע בחר דווקא במושג/בערך זה.
- העמקה בהסבר המושג/הערך (יש להציג שלושה- חמישה מקורות מידע)
- תהליך בחירת התוצר: מה יהיה התוצר, כיצד המושג/הערך שנבחר יבוא לידי ביטוי בתוצר.
- הסבר בחירת התוצר
- הצגת התוצר
- הערכה משותפת תלמיד- מורה
- הערכת מורה
- אפשר ורצוי גם הערכת מנהל השכלה/מנחה השכלה

הנה דוגמה לכמה היגדים ושאלות פתוחות בשאלון המבקש להעריך את הפעילות שהתבצעה ואת תפקוד התלמידים

שאלון

עד כמה אתה מסכים עם ההיגדים הבאים, 0 - כלל לא מסכים, 5 - מסכים מאוד.

5 4 3 2 1 0	המשימה הוגדרה היטב, הייתה ברורה וממוקדת.	1
5 4 3 2 1 0	חלוקת הזמנים לחלקים השונים בעבודה הייתה טובה ואפשרה להעמיק ולהגיע לתוצר איכותי.	2
5 4 3 2 1 0	הקבוצה שלי תפקדה היטב, חלוקת העבודה בין חברי הקבוצה הייתה שוויונית והתאימה לכל חבר בקבוצה.	3
5 4 3 2 1 0	התקשורת בקבוצה הייתה טובה, חברית, עניינית. היה שיתוף פעולה מלא ועבודת צוות טובה בין כולם.	4
5 4 3 2 1 0	הייתה לי מוטיבציה להשתתף בעבודה ולהשקיע.	5
5 4 3 2 1 0	המורה הייתה זמינה עבורי לשאלות.	6
5 4 3 2 1 0	המורה תמכה בי ועודדה אותי.	7
5 4 3 2 1 0	אני מרגיש שדרך העבודה הזו טובה לי ואני מצליח להביא לידי ביטוי את הידע והיכולות שלי.	8
5 4 3 2 1 0	אני מרגיש שהשליטה שלי בנושא הנלמד (כאן כדאי לכתוב את הנושא עצמו) השתפרה בזכות דרך הלמידה בפרויקטים	9

מה הייתי משפר בתפקוד הקבוצה שלי?

מה הייתי ממליץ לשאר הקבוצות לאמץ מתוך התקשורת שהייתה בקבוצה שלי?

מה הייתי עושה אחרת באופן אישי בפעם הבאה שנעבוד בקבוצות על פרויקט?

מתוך

<http://www.edunow.org.il/edunow-media-story-176130>

לסיום להלן מקבץ שאלות רפלקטיביות

בירור אישי וקבוצתי

- אילו דברים חדשים למדתי?
- מה עניין אותי במיוחד?
- מה לא עניין אותי?
- אילו שאלות אני רוצה לשאול?
- מה היה לי קל? מה היה לי קשה?
- כיצד הייתי מעריך את דרך התמודדותי עם הנושא?

